

TÁJÉKOZTATÓ EGYES PROBLÉMÁKKAL KAPCSOLATBAN

Az alábbiakban a Hungarian Research a Research munkájába bekapcsolódó Dr. Rátkai Béla tájékoztatását ismerteti a következő problémákkal kapcsolatban:

- 1./ Milyen fizetések voltak egy minisztériumban és milyen különleges járandóságokban részesültek a minisztérium dolgozói.
- 2./ A statisztikai adatszolgáltatás kettőssége. Milyen volt a statisztikai adatszolgáltatás minősége, volt-e szándékos ködösítés.
- 3./ A típuslakások önköltsége.

1./ Milyen fizetések voltak egy minisztériumban és milyen különleges járandóságokban részesültek a minisztérium dolgozói.

A miniszter fizetése	5500-6500	forint
miniszterhelyettes	3500-4000	"
főosztályvezető	3300-4000	"

megjegyzendő, hogy a főosztályvezetők kevés kivétellel munkásokaderek voltak. A főosztályok vezetői mellett ezért külön szakember volt, pl. főmérnök. Ezek fizetése cca ugyanannyi volt, mint a főosztályvezetőké, sőt a műszakiak sokszor magasabb kiemelt személyi fizetést kaptak.

osztályvezetők	2300-3300
főelődök	1800-2600
előadók	1300-1800

Kinek voltak a fizetésen felül különleges járandóságai:

A miniszternek, miniszterhelyetteseknek, főosztályvezetőknek személyi jellegű gépkocsijárandóságuk volt. A miniszternek korlátlan használati jogosultsága volt. Ez azt jelentette, hogy a gépkocsival teljesen szabadon rendelkezett és az éjjel nappal rendelkezésére állt, soffőrrel együtt. A legtöbb miniszternek két gépkocsi is rendelkezésére állt. A miniszteri gépkocsik korábban szovjet gyártmányu ZIS és ZIM kocsik voltak, de ezeket új amerikai gyártmányu kocsikra cserélték ki. A miniszter első helyettesének hasonló járandósága volt, de csak egy gépkocsit kapott. A többi miniszterhelyettesnek és a főosztályvezetőknek csak korlátozott használati jogosultságuk volt. Ez azt jelenti, hogy meghatározott kilométert használhattak fel privát célokra / rendszeren 600 km-et. / Hivatalos utakra a gépkocsi természetesen korlátlan mértékben állt rendelkezésükre. Pőleg szovjet Pobjeda gyártmányu kocsik voltak. Más besztásban személyi gépkocsi használat engedélyezve nem volt. Kivételt képezett néhány főmérnök. Hivatalos célra a gépkocsik minden dolgozónak rendelkezésére állottak, a főosztályvezető engedélye alapján. A miniszter, miniszterhelyettesek és főosztályvezetők ezen felül lakást kaptak, az előbbieket rendszerint külön villát a Szabadsághegyen, vagy a Pasáréten. A főosztályvezetők szolgálati lakásáért, mely két-három szobás volt, lakbér kellett fizetni, de ez igen mérséketen volt megállapítva.

Különleges üzletekben való vásárlási jog

Erre a miniszter és miniszterhelyettes, kivételesen egyes főosztályvezetők is fel voltak jogosítva. Ezekben különleges üzletekben, külön csekk alapján kiváló minőségű, rendszerint másutt nem kapható, vagy másutt lényegesen drágább cikkeket, iparcikkeket és élelmiszert vásárolhattak. A havi keret cca 600 forint volt de ezért 3000-4000 forint értékű árut is vásárolhattak. Pl. 120 forint volt egy olyan cipő, ami másutt 700-800 forintba került.

Különleges orvosi kezelés

A fentemlitetteket, ezen felül az osztályvezetők egy részét is különleges orvosi kezelésben és gyógyszerellátásban részesítették a Kutvölgy uti pártkórházban. Itt olyan gyógyszereket is megkaphattak, amelyek másutt nem voltak beszerezhetők Magyarországon. Az orvosi ellátásért és gyógyszerért csak annyit fizettek, mint amennyit az SZTK előírt.

.....

A statisztikai adatszolgáltatás kettőssége. Milyen volt a statisztikai adatszolgáltatás minősége, volt-e szándékos kűdősítés.

Bizonyos kettősség volt már magában a statisztikai adatszolgáltatási rendszerben is, ami nem ferdtítési szándékra, hanem magára az adatszolgáltatási rendszer sajátosságára vezethető vissza. Ez áll elsősorban a termelési terv teljesítésére vonatkozó adatokra. A népgazdasági terv teljesítésével kapcsolatban ugyanis a vállalatoknak és a minisztériumoknak is olyan időpontban kellett az Országos Statisztikai Hivatal részére adatokat szolgáltatni, amikor még véglegesen kimunkált, könyveléssel és leltárral is megerősített és ellenőrzött adatai nem voltak. Az utólagos, végleges adatok előtt kisebb-nagyobb mértékben eltértek. Ezeket az előzetes adatokat is feldolgozta a statisztika és hivatalosan közzétette, mint előzetes tervjelentést. Nem szakemberek előtt, a sajtóban is ez a megkülönböztetés esetleg elmaradt, vagy arra nem figyeltek. Így azután ugyanarra az időszakra vonatkozóan is sokszor két különböző adatot közöltek, ferdtítési szándék nélkül.

További zavart és esetleges számeltérést okozott az, hogy több olyan adatkűzlésre voltak kötelezve a vállalatok, amely adatok pontos kidolgozására és összegyűjtésére a kellő előfeltételek biztosítva nem voltak. Ennek hiányában a ténybeli adatok mellett becsült adatok is szerepeltek a statisztikában. Utólagos kivizsgálások alkalmával a hibák kiderültek és az utólagos korrekciók szintén növelték az adatszolgáltatás bizonytalanságát.

Voltak példák a szándékos ferdtítésre is. A vállalatok legfőbb mutatószáma volt a múltban a termelési terv teljesítésének a mutatója. Ettől függött legnagyobb részben pl. a prémium is. A jobb eredmény kimunkálása és a prémium előfeltétel érdekében "szépitettek" az eredményen. Különösen a gyártás alatt lévő félkészárúk értékelése nyújtott lehetőséget iparvállalatoknál ilyen számokkal való játéokra. Az építőiparban különösen gyakori volt a szándékos hamisítás. Hol többet, hol kevesebbet jelentettek a tényleges termelésnél aszerint, hogy a vállalati érdek, hogy követele. Ezek azonban nem a felettes hatóságok egyetértése mellett történtek, sőt ugy a minisztériumok, mint a statisztikai hivatalok részéről állandó ellenőrzések folytak az ilyen hamisítások fel-

számolására. Az ellenőrzés során feltárt hamisításokért szigorú felelősségrevonás volt.

Az ipari statisztikai adatszolgáltatás az említett hiányosságoktól eltekintve realis volt. Statisztikai munkakörben egyébként általában jól szakképzett munkaerők dolgoztak, sőt különböző szakvizsgák létezte volt kötelező ezekben a munkakörökben. Ez áll a Statisztikai Hivatal munkájára is.

A mezőgazdasági statisztika már sokkal kevésbé volt megbízható, az alapadatszolgáltatás pontatlansága miatt is. Részben, mert sokkal szakképzetlenebb munkaerők szolgáltatták az adatokat, részben a közbeeső fórumok: megyék, járások az összesítéseknél a jobb járási vagy megyei adatok kihozása érdekében változtattak az adatokon. Egyébként is a mezőgazdaságban sokkal több a bizonytalansági és becsült tényező. Az ellenőrzés is sokkal nehezebb itt, tehát a mezőgazdasági statisztikák megbízhatósága közel sem jött az ipari statisztikához. Az egyéni gazdálkodási adatok megbízhatatlansága is növelte ezen a téren a zavart.

Természetesen a realitásra való törekvés mellett a kommunista statisztikába megtalálható a "cél" érdekében való irányítás is. Általában minden miniszter kiadta intern utasításban, hogy engedélye nélkül, a sajtóban senki nem tehet közzé statisztikai adatokat, kivéve a Stat. Hivatal hivatalos közleményei között is megjelent adatokat. Az engedély során azután előfordult, hogy egyes adatokat kissé átfésültek. Jellemző volt továbbá a különböző időpontokkal való összehasonlítás, aminek a célja az volt, hogy kedvezőbb fejlődést mutassanak ki, mint a való helyzet.

.....

A típuslakások önköltsége

Egy kétszobás típuslakás országos átlagban számított önköltsége az általam végzett számítások szerint 85.000 forint volt. Jól szervezett vállalatnál 70-75 000 forintból is kihozták a lakást. A kevésbé jólműködő vállalatoknál az átlagnál jóval nagyobb volt az önköltség, de országos szinten cca a fent közölt adat volt az átlag 1955/56 ban. Természetesen befolyásolta azonos típus mellett is az építkezés önköltségét a vállalat szervezettsége mellett az, hogy a ház hol épült.

/ szállítási viszonyok, munkaerőkérdés, talajviszonyok stb./
Az önköltség a korábbi évekhez viszonyítva némileg csökkent. Ez annak volt tulajdonítható, hogy 1955 és 1956-ban alótérbe kerültek a nagy lakótelepi építkezések, ahol egy tömbben igen sok lakás épült. Itt a vállalatok a munkát gazdaságosabban tudták megszervezni, a nagy gépeket pl. toronydarukat jobban tudták kihasználni, meggyorsították az építkezések időtartalmát. Mindezek nyomán csökkent az önköltség. A csökkenő önköltség lemérhető abban, hogy az építővállalatok zöme 1955-től már nyereséggel tudott dolgozni.

Minőségileg a típuslakások a közepesnél gyengébbek voltak. Az építőipart állandóan érő kritika miatt a tervezők és a kivitelezők is igyekeztek az önköltséget csökkenteni, ami legtöbbször a minőség rovására ment. A kilincseket, csapokat műanyagból készítették, ezek rohamosan tönkrementek, a mázólati munkáknál nem használtak fehér olajfestéket, hanem az olcsóbb szürke és zöld színeket. Silányak voltak a padló és parketta munkák, az ajtók, ablakok nyers fából készültek és megvetemedtek. stb. Állandó volt a panasz a lakások miatt, főleg a szerelési munkák voltak igen gyengék.

Ugyancsak az önköltség csökkentése érdekében 1956-ban rátértek az u.n. "Cs" lakások építésére is, /csökkentett lakások/ Itt elhagyták a fürdőszobát, helyette csak zuhanyzó-fülke volt, a konyha csak inkább főző-fülkének felelt meg. Két szoba helyett előtérbe kerültek az egyszobás lakások. Ezek a "Cs" lakások igen primitívek voltak és a modern kultúrember igényeit, a munkásokét sem elégítették ki.

.....